

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

33. De vitijs & erratis quæ in Missa contingunt, quemadmodum ea corrigi
& emendari queant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Quartò queritur, An Sacerdos, qui promissè facturum pro mortuis sacrum funebre, promissis satisfaciat aliud sacrum, quod non est funebre faciens? *Respondeo*, minimè, quando commodè potest promissum sacrificium facere: nam licet sacrificium ex parte rei oblatæ æqualis sit fructus, & ponderis: ex parte tamen precationum, quæ Ecclesiæ institutione, ac nomine, in Missa funduntur, non est æquale: in Missis enim, quas constituit Ecclesia pro ijs, qui obiit, sunt propriae preces, quæ funduntur pro mortuis, quæque tum ipsum Sacerdotem, tum circumstantes excitant, inuitant, & mouent ad precandum pro ipsis; quibus fructibus, & commodis mortuos priuat Sacerdos, qui aliud sacrum facit: quare ut promissioni suæ satisfaciat, iure id alijs precibus, & sacrificijs compenſabit, ut rectè Siluester, Angelus, & alij annotarunt.

Quintò queritur, An Presbyter, vel beneficio Ecclesiastico præfatus, qui quotidie ratione sui muneris pro ijs, qui decesserunt, sacrum funebre facere debet, iure faciat sacrum, quod diei occurrenti, ab Ecclesia assignatum est? *Respondeo*, in hunc modum: si in eum diem incidat aliqua celebritas, quæ in Ecclesiastico officio Duplex, aut Semiduplex appellatur, citra peccatum, eiusmodi sacrum dictæ celebritati conueniens facere potest: immo aliquando fatius est tale sacrum offerre: ut si fuerit dies Dominica, vel alia aliqua celebritas solemnior: tum quia potius est regulis, præceptionibus, & Rubricis parendum, quam testatoris verbis, qui mentem suam, & voluntatem Ecclesiæ institutioni accommodare debuit; tum etiam quia si testator nunc adfuisset, hoc proculdubio voluisset. Et quo fit, ut si Cappellanus institutus sexta quæque feria cuiuslibet Hebdomadæ debeat sacrum facere quinque plagarum, aut Sanctæ Crucis, Passionisue Dominicæ, & in eam feriam incurrerit Natalis Domini, vel aliqua alia celebritas, facere debeat sacrum ei celebritati in officio Ecclesiastico destinatum: & idem iuris est de alijs Missarum sacrificijs, ad quæ faciendâ Cappellani esse adstricti consueuerunt.

Sextò queritur, An si quis à Sacerdote petierit uti cras certum quoddam sacrum faciat, quod diei crastino minimè conueniat, satisfaciat Sacerdos ille habens in animo sacrum, quod diei crastino congruit, facere? *Respondeo*, satisfacere: quoniam hæc laicorum postulata, ut rationi sint consentanea, debent cum Ecclesiæ regulis, & præceptionibus congruere: trudes enim homines, & ignari in die etiam Natali Domini, & in ipso Paschate solent petere à Sacerdotibus, ut pro mortuis funebre sacrum faciant, & offerant.

Septimò queritur, An in diebus festis præcipuis decantari iure queat sacrum funebre? *Respondeo*, si funus ad templum deferatur, ut mortuus sepulturæ mandetur, licitum esse pro eo sacrum funebre solemnè ritu, & cæremonia decantare; dummodo publicum, ac solemnè diei festo sacrum conueniens non impediatur: est enim cõsuetudine receptum, ut mortui sine tali sacro manè minimè sepeliantur, & iura solùm constituunt, ne in hisce diebus Missa temporè congruens præmittatur. *SI QVÆRAS*, an in diebus profestis fas sit Sacerdoti sacrum facere pro sui animi vo-

to, & sententiæ, eo prætermisso quod temporè conuenit? Quidam opinantur non esse licitum id facere, eo quòd in cap. *Quidam*, De celebr. Missa reprehenduntur ij, qui singulis diebus peculiaria Sacra Sanctæ Trinitatis, & Sancti Michaelis audiebant, & sacra temporè congruentia negligebant. Cæterum, ut Glossa, & Abbas, ac cæteri communi consensu docent, in eo capite solùm reprehenduntur, qui id faciebant superstitiosa quadam religione moti: & statuitur ibi, & in cap. Et hoc De consec. Dist. 1. ne sacra temporè conuenientia absque iusta, & debita causa præmittantur, quæ verba Panormitanus, & Glossa sic exponunt: in Ecclesijs, in quibus plures sunt Sacerdotes, uno faciente sacrum, quòd diei est accommodatum, cæteris licitum est arbitratu suo sacrum facere, quòd ipsis liberit: in Ecclesijs vero, ubi vnum tantum est Sacerdos, si sacrum facere debet, quòd temporè conuenit: non igitur relinquendum est sacrum temporè conueniens sine iusta causa.

Octauò queritur, An Latinus Sacerdos lethaliter delinquat, si in pane fermentato corpus Domini consecret? *Respondeo*, grauiter peccare: quoniam licet Græci Sacerdotes in fermentato corpus Domini consecrant, latina tamen Ecclesia in Eucharistia consecranda, pane azymo, non fermentato vitur, & in Concilio Florentino statutum est, ut vnaquæque Ecclesia suum morem, & vsum sequatur, & seruet. Et in c. vii. de celebr. Missa, cuidam Latino Sacerdoti officium abrogatur, & beneficium auferitur, eo quòd in fermentato pane consecrauerit.

Cap. XXXIII.

De vitijs, & erratis, quæ in Missa contingunt, quemadmodum ea corrigi, & emendari queant.

A Nimaduertendum est, in Missæ sacrificio errores casu, nescio quo, interdum euenire, quare videndum est, quo modo illi corrigantur: hi autem ad sex potissimum capita reuocantur.

Primo queritur, quid faciendum sit, quando Sacerdos antequam sacrificium absoluat, morte corripitur, aut morbo graui aliquo, vel alio calu præpeditur? *Respondeo* S. Tho. 3. p. q. 83. art. 6. ad 1. cuius sententiæ ab omnibus recipitur, vel id euenit ante consecrationem, aut post eam. Si primum, nullo iure, aut præcepto cogitur sacrificium absoluerè: si secundum, tunc debet sacrificium per alium Sacerdotem ad finem vsque perducere. Sic olim Concilium Toletanum statuit, quòd citatum est à Gratiano in cap. Nihil. 7. q. 1. *QVÆRAT ALIQUIS*, an tunc temporis sit sacrificium consummàdum necessitate legis siue præcepti: si quidem in hoc Nihil. solùm habetur, liberum esse Episcopo, vel Presbytero tunc Missam perficere. S. Thomas loco citato, cui ferè omnes adhæserunt, videtur insinuare iuris esse diuina, ut tunc sacrificium per alium Sacerdotem expleatur. Quibusdam tamen alijs visum est complendum esse sacrificium per alium, ubi populus adesset, alioqui inde causam offensionis accepturus, secus non item: Probabilius est, quòd S. Thomas docet. Sed numquid necessariò ieiunus erit Sacerdos ille, qui Missam eiusmodi inchoatâ absoluet, ac perficiet? Cõuenit inter omnes, ieiunū esse oportere. Illud maiorem dubita-

dubitationem habet, quid erit tunc consilij capiendum, quando ieiunus sacerdos nullus adest? Ait Sotus in 4. dist. 13. q. 2. art. 6. fas esse sacerdoti non ieiuno sacrificium absolueri, quod arctioris sit vinculi lex de sacrificio complendo, quam præceptum de Eucharistia à ieiuno percipienda. Verumtamen si in cap. Nihil, præceptum non datur de perficienda Missa, tunc si nullus adsit ieiunus sacerdos, sacrificium non est finiendum, cum in eo capite liberum relinquitur, ut possit absolui. Quod si sacrificium non compleatur, tunc species consecrate seruari debent in pixide, vel in alio vaseculo, ut in die proximi sequenti infumantur. Deinde quamuis Glossa in eo capite doceat sacrificium perfici non posse, si meridies effluerit, verius tamen est posse: quia Missa post meridiem inchoari quidem nequit, at si ante meridiem inchoata fuerit, iure continuatur atque finitur, ut docet Nauarr. Missal. 76. num. 6. ubi ait, id omnes confiteri. Sed quid si eo tempore inueniatur tantummodo sacerdos, aut lethali peccato infectus aut excommunicatione, vel irregularitate obstrictus? Ait Sotus ei sacerdoti licere sacrificium absolueri, si grauis alioqui secutura sit cæterorum offensio: quia sublata, nõ item. Si pergas querere, vndenam incipiet is, qui vicem explet prioris sacerdotis? Respondeo, inde, ubi alius reliquit, nisi quod formas consecrationis debet integras proferre, si alter inchoatas tantum reliquerat: nam ex verbis à primo sacerdote prolatis, & ex his, quæ secundus profert, integra consecrationis forma non fit.

Secundo queritur, Quid sit facturus sacerdos, qui post sacrificium inceptum, meminit se non esse peccata confessum, vel non esse ieiunum, vel excommunicatione, vel irregularitate affectum? Respondeo ex communi sententia, quam habet S. Thomas 3. par. 83. art. 6. ad 2. Si horum aliquid in memoriam venerit post consecrationem corporis Domini, sacrificium omnino esse finiendum: nam arctioris est vinculi præceptum absolueri sacrificium, quam cætera, si verò ante consecrationem id contigerit, S. Thomas videtur inuere potius esse sacrificium relinquendum, quam illud prosequendum. Attamen id solum docere vult, meo quidem iudicio; quando commodè sacrificium relinqui potest absque vlllo sacerdotis, & aliorum astantium detrimento, & incommodo, potius esse à sacrificio cessandum, quam ultra procedendum. Si tamen probabiliter oritura eredatur adstantium offensio, vel sacerdotis infamia, tunc præstat sacrificium perficere. Hæc est Soti, Angeli, Siluestri aliorumque sententia.

Tertio queritur, Quid factu opus sit, si in calicem consecratum aranea deciderit, vel si fuerit venenum infusum, vel aliquid aliud noxium, aut quod vomitum excitet? Vna est omnium sententia, quam habet S. Thomas 3. par. q. 83. art. 6. ad 3. id si ante consecrationem acciderit, aliam hostiam; vel vinum esse consecrandum relicto, & abiecto priore; si autem post, extrahendum esse id, quod est noxium, & species consecratas sumendas, si verumque non incommodè fiat: si minus, extractio animalculo, vel veneno, species in sacramentum sunt proijciendæ, ut statim dicemus;

atque eadem ratio est de veneno, vel bestiola quando separari, & disungi à speciebus consecratis nequit. Querat quispiam, an si hoc acciderit in specie vini, sit aliud vinum de integro consecrandum? S. Thomas affirmat, cæteri verò negat. Liberum est Lectori quam malit sententiam amplecti, videlicet, an sit iterum consecrandum vinum vna cum pane, si prior species panis fuerit à sacerdote consumpta, ut sentiunt Paludan, 4. dist. 11. quest. 1. art. 1. conclus. 5. Silu. Eucharistia. 2. q. 9. dicto 1. An vinum tantummodo, ut putat Sot. 4. d. 13. q. 2. a. 6. ad 3.

Quarto queritur, quid fiet, si sub altera specie mirabiliter diuino nutu, caro, vel sanguis appareat? S. Thomas, 3. p. q. 82. art. 4. ad 3. respondet sacerdotem minime cogi aliam speciem consecrare, nam eo ipso, quod Dei voluntate id contingit, soluitur sacerdos lege denuo consecrandi aliam speciem, & sumendi. At idem S. Thomas, Sotus, 4. d. 13. q. 2. art. 4. ad 3. & quidam alij opinantur, non quidem esse præceptum consecrandi, & percipiendi aliam speciem; sed prudenter, & rectè facturum si denuo consecret, & sumat. Quidam tamen alij simpliciter negant id esse faciendum.

Quinto queritur, Quæ ratio sit ineunda sacerdoti, qui cum sanguinem sumit, comperit non fuisse in calicem vinum impositum, sed solam aquam? sentiunt omnes cum S. Thomas 3. par. q. 83. a. 6. ad 1. cum id perceperit ante consecrationem, denuo vinum apponi oportere: cum post consecrationem verò, alterum vinum esse consecrandum, & sumendum; quoniam vtriusque speciei consecratio in Missa fieri debet, & vtraque eisdem speciei à sacerdote sumi. Quæres, quid faciet sacerdos, ubi nouerit aquam in calicem non fuisse infusam, aut non fuisse naturalem aquam, sed arte factam, ex herbis, aut alia quavis materia expressam? Resp. non esse propterea aliud vinum consecrandum: quoniam aqua est quidem vino miscenda, cum id Ecclesia præcipiat; sed ad substantiam consecrationis non pertinet; quare consecratio vini sine aqua rata est, & firma. Et idem iuris est, si non naturalis, sed arte confecta, fuerit aqua in calicem infusa. Hæc S. Thomas loco citato.

Verum id dubitationem habet, an tunc temporis, cum aliud vinum est denuo consecrandum, consecrari quoque debeat alia species panis denuo, an verò satis sit, vinum tantummodo consecrari? Dux sunt opiniones, vna docet aliam speciem panis consecrandam esse, siue prior nondum sit absumpta, siue iam consumpta. Alij autem non esse denuo panem consecrandum, si prior species nondum fuerit absumpta, at si ea consumpta fuerit, aliam denuo consecrari debere. Ita secundum aliquos sensit S. Thomas 3. par. quest. 83. artic. 7. ad 4. & alij, quod inde probant, quia sacrificium fieri, & offerri integrè debet: at ex panis specie, quæ est sine vino consecrata per se sola, integrum sacrificium non est factum, cum sit sine vino consecrata, & sumpta; quod si vinum denuo tantummodo consecratur sine pane, integrum etiam sacrificium non fiet, quoniam sanguis Domini sine corpore

corpore

corpore consecrabitur, cum hostia ante consecrata, & consumpta in altari non sit. Si illis opponas, Ante fuerat panis consecratus, ergo ex illo, & ex vino, quod denuò consecratur, constat integrum sacrificium. Contra respondent illi nihil argumento concludi, quia panis, qui fuerat ante consecratus, ad aliud sacrificium pertinuit, ergo ex illo, qui non amplius in altari est, utpote iam ante consumptus, & ex vino denuò consecrato non fit vnum sacrificium.

Secunda opinio est, solum vinum consecrari oportere: quæ Scoti est in 4. dist. 8. q. 3. ea ratione firmata, quòd nec iure, nec vllò argumento efficaci concluditur rursus esse panem consecrandum, sed tantum suppleri debere, quòd defuit; at sola vini consecratio defuit, hæc igitur sola est addenda. Deinde sacrificium Missæ, duarum specierum consecrationibus constat, videlicet panis, & vini, ergo cum vna sola defuerit, satis est eam adiungere. Sotus alioqui S. Thom. discipulus, distinguit in 4. dist. 13. quest. 2. art. 6. ad 4. hunc in modum: *Ant Missæ, inquit, sacrificium est publicum, & solemne, & tunc satis est vinum tantummodo consecrare: nam si panis consecratur; notabilis erit populi adstantis offensio. Si autem priuatum sacrificium fiat: tunc inquit, vinum solum, & panis consecrari debent. Sed reuera nihil S. Thomas in hac parte distinguit, sed generatim loquitur: nam putat iuris esse diuini, vt sacrificium vtriusque speciei consecratione constet, & simul etiam credit panem prius consecratum ad aliud sacrificium pertinere. Sotus verò censet, ad sacrificium quidè iure diuino vtriusque speciei consecrationem requiri, sed ex pane ante consecrato; quamvis iam absumpto, & vino, quòd denuò consecratur, vnum fieri sacrificium: Concludit itaque S. Thomas esse aliam panis speciem denuò consecrandam, eo quòd solis verbis consecrationis sanguinis fieri iure non debet ipsius sanguinis consecratio; sed repeti omnia verba necesse est, quæ post calicis consecrationem dici solent, at ea verba aptè, & commodè non iterantur sine specie panis in altari existente, cum multa de vtraque specie consecrata dicantur. Sanè hac in parte vtraque sententia probabilis est; sed meo iudicio saltem Soti sententia videtur tenenda: nec enim video rationem satis firmam, quæ conuincat ad asserendum aliam panis speciem esse consecrandam: nec sine populi adstantis graui offensione panis consecratio repeteretur.*

Sextò quæritur, Quid fiet, si cum Sacerdos viderit non fuisse in calicem vinum, nihil in templo vini reperitur, ita vt si sit denuò vinum consecrandum, mitti aliquis debeat per mediam plebem ad vinum aliunde deferendum? Respondet, tunc temporis vini consecrationem commodè fieri non posse absque notabili plebis offensione; ac proinde parum, aut nihil est incommodi, si tunc sacrificium imperfectum sine vini consecratione maneat; nam arctioris est vinculi ius naturale, quàm diuinum scriptum, aut positum.

Septimò quæritur, quid sit faciendum, si species consecrata à Sacerdote sumi nequeant, eo quòd Turcarum vel Hæreticorum, aut Paganorum subitus aliquis incurfus irrumpat. Suadent aliqui, species igni esse exurendas, si id fieri pos-

sit: Alij verò, esse in certo loco reponendas, ex quò deinde resumantur; aut eas Sacerdotem secum deferre debere. Si ROGES, si falne sit Sacerdoti non ieiuno eas tunc temporis edere, cum dicitur, sacerdoti non ieiuno, qui sacrum faciendo consecrauit species? Respondet, fas esse ob hostium, quòd imminet periculum deuitandum; ne si forte, in sacrilegas eorum manus veniant, impiè, & nefariè ab eis conculcentur, traudentur, ac pereant.

Octauò quæritur, quid erit de speciebus consecratis faciendum, cum putrefactæ corruptæque sunt? Respondet, eas esse igni comburendas, earumque cineres in sacro aliquo templi loco reponendos, vel certè in sacram piscinam mittendos. Idem dicendum, si animal consecratas species deuorauerit, si enim capiatur, tradendum est igni, & cineres eodem modo vel in piscinam mittendi, vel in alio aliquo templi loco mundo & commodo reponendi.

Nondò quæritur, quid facto opus sit, cum ob intemperiem frigoris, torpente manu Sacerdotis, panis species delabitur in Calicem siue ante, siue post fractionem eius? Respondet S. Thomas 3. par. q. 86. art. 6. ad 6. nihil esse tunc iterandum.

Decimò quæritur, de eo Sacerdote cuius negligentia sanguis Christi effunditur, aut cuius infirmitate Sacramentum sumptum euomitur, quæ poena puniri debeat? Respondet S. Thomas 3. par. q. 80. art. 3. ad 7. id fieri debere quòd statuitur in cap. Si per negligentiam, & cap. Si quis, & cap. Qui non bene. De Consec. dist. 8.

Cap. XXXIV.

De ijs, quæ in Missa adhiberi solent, ceremonijs, & ritibus.

Primò quæritur, Vnde, & quare Introitus Missæ dicatur, & quibus ille partibus constet? Respondet Introitus Missæ inde nominatum, quia cantatur à Choro in ingressu Sacerdotis ad altare, vt Micrologus de Ecclesiast. obseruat. cap. 1. Rupert. lib. 1. de diuin. offic. cap. 27. Raban. lib. 1. de institut. Cleric. cap. 33. annotarunt. Vel iuxta aliorum sententiam, dictus est Introitus Missæ, hoc est Processionem, & Initium Missæ, sic Conrad. lib. 1. ceremoniar. cap. 1. vel quòd alij testantur, vt Renanus apud Tertullianum de corona militis, quia olim canebantur à Clericis, dum conueniebat, & introibat populus in templum. Alijs demum Introitus videtur dictus à primo verbo, quo vtitur Sacerdos, in ingressu ad altare: nam sacrificium incipiens, ait: *Introibo ad altare Dei*; qui versiculus est in Missa peruectus, vt constat ex Liturgijs Basilij, & Chryostomi; & ex Ambrosio. Sed hic versiculus non ad Introitum pertinet, quia antecedit Introitum. Constat enim Introitus Missæ Antiphona, vno Psalmi versiculo, & versiculo Gloria Patri, &c. Porro ante Introitum Missæ Institutione antiqua Ecclesiæ, facit Sacerdos generalem peccatorum confessionem: sed quis eam addiderit Missæ, certò non liquet, quamvis quidam Damaso tribuant. Vsum verò confessionis ante Missæ Introitum antiquum esse patet ex Micrologo, qui planè testatur præmitti solitam confessionem, & Liturgia S. Iacobi incipit à Confessione.

Deinde